



M. Saim UYSAL

İşsizler ordusu büyüyor

29.11.2019

2018 Ağustos ayında yaşadığımız kur şoku ve beraberinde gelen faiz artışları ekonomik büyümeyi yavaşlatmış ve 2018 – 2019 döneminde ekonomi üst üste dört çeyrek daralmıştı. Bu olgu sonrası makroekonomik kırılganlıklarla karşılaştık. Enflasyon yükseldi, üretim ve satışlar düştü. Ağustos/2019 itibarıyla mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı %14'e yükseldi. Eylül sonunda açıklanan Yeni Ekonomi Programındaki yıllık işsizlik hedefi %12,9'un yılsonu itibarıyla gerçekleştirilmesi çok mümkün görünmüyor. Zira bu oranın enflasyon gibi baz etkisiyle değişmesi söz konusu değil. İşsiz sayısı 4.650.000 kişiye ulaştı. Geniş tabanlı işsizliğimiz ise %21'i buldu. Son bir yılda üretim maliyetleri arttı, tüketici enflasyonu yükseldi, hane halkı gelirleri düştü, reel ücretler geriledi. Daralan ekonomilerdeki sonuçlardan en önemlisi yüksek işsizlik olmaktadır. Zaten ekonominin büyüdüğü dönemlerde bile işsizlik oranlarını ciddi ölçüde düşüremiyoruz. Üretimimizin inşaat ve tüketime dayalı yapısı işsizlik oranları %5-7'lik büyümelere rağmen %10'lar civarında seyrediyordu. Yaz aylarında turizm gibi sektörler dolayısıyla işsizlik oranlarında geçici gerilemeler olmasına rağmen bu Ağustosta işsizlik oranını düşüremedik.

İstihdam göstergelerini özetlemek gerekirse;

- İstihdama katılım oranı %53,9. Bu oran A.B ülkelerinde %74. Kadınlarda ise %35'lere kadar düşüyor. Kadınlarımızı erkeklerdeki %70 ler civarındaki gibi iş gücüne katamadığımız sürece milli gelirimizi gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarmamız mümkün değil. Avrupa'daki kadınların iş gücüne katılım oranı ise %68,7.

- Avrupa ülkelerinde işsizlik (A.B) ortalama %6,3 oranında. Aynı oran dünyada %4,9, OECD ülkelerinde yüzde 5,4. Dünya ortalamasının neredeyse üç katına yakın işsizliğimiz var. 2018-2019 Ağustos dönemi (bir yıl) 789.000 kişi işsiz kalarak istihdamda düşüş meydana geldi. 2009 krizinde ise istihdama katılım oranı düşmediği gibi artmıştı. İstihdam yaratamadığımız gibi mevcut çalışanlardan bu kadar kişi işlerinden oldular.

- Gençlerdeki işsizlik rakamları ise daha bir sorunlu. Her dört gençten birisi işsiz. (%27.4, 2.801.000). Bu oran genç kadınlarda daha da yüksek. (%34).Ne eğitimde ne istihdam da olanların oranı ise %34 gibi alarm verici bir oranda. Bu bazda OECD ülkeleri içinde en yüksek orana sahibiz.

- 2014-2018 işsiz ortalamamız 2018/Mayıs ayından bu yana sürekli yükseliyor. Son olarak işsizlik konusunu irdelerken ülkemizdeki 4,5 milyon Suriyeli ile 500-600 bin civarında diğer ülke (Afganistan ve Afrika ülkeleri gibi) vatandaşlarının da istihdam piyasalarını etkilediğini belirtelim.

Ülke nüfusumuzun artış oranı %1,5 civarında. Dış borç faiz ödemelerimizin milli gelire oranı %2,2. Büyüme oranımız öyle bir oran olmalı ki önce bu dış borç faizi ödenecek, kalanlardan her yıl artan nüfusa göre ilave istihdam yarattığımız gibi işsizlik oranını azaltabilmek için de daha fazla oranda büyümemiz gerekecek. Büyüme oranlarımızı potansiyel büyümemizin (%5) üzerine çıkarmak zorundayız.

Yukarıda yer alan istihdam göstergeleri giderek artan işsizlik oranlarının yapısal ve sosyal bir sorun haline geldiğini gösteriyor. Son dönemde yaşanan intihar vakalarındaki nedenlerin başında işsizlik problemleriyle meydana gelen depresyonlar yer almaktadır. Sorunun çözümü için üretim yapımız, eğitim politikamız (örneğin; meslek okulları mezunlarının işsizlik oranı genel lise mezunlarından düşük) ve sosyal politikalar ile son krizle reel gelirleri ciddi oranda azalan ücretlilerin vergi yüklerini gözden geçirmemiz gerekiyor.